

Szegedi tudósok

Hátizsákját még senki nem vitte helyette, úgyszintén vadászpuskája is mindig a saját vállát húzza. Pedig az ő korában már legfeljebb, ha egy karcsú utazótáskát emelgetnek nagy sóhajtozások közepette a férfiak.

Dr. Beretz Péter c. egyetemi tanár, a biológiai tudományok kandidátusa, nyugalmazott főorvos azonban csak úgy tudja elképzelni a mostanában ráköszöntött „nagyobb számjegű” éveket is, ahogy a túlhaladott esztendőit megérte: mindent a maga erejéből elérni, mindent a saját vállán hordani.

Enélkül az erős szándék nélkül ma, 75. születésnapján nem is tisztelhetnénk úgy, mint a világhírű *fehértói rezervátum* megteremtőjét, máig „első számú” gazdáját.

— *Hogyan figyelt fel a szárnyasok Szeged határában húzóó paradicsomára?*

— Hermann Ottó munkái szerették meg velem a madárvilágot — mondja dr. Beretz Péter, aki a kolozsvári diákoskodás és a számára is nehéz katonaevek után kezdte meg Szegeden orvosi praxisát. — Az ő tanulmányai említették olyan északi fajokat, amelyekre én itt, Magyarországon legdélibb szögletében leltem rá. Ez a felfedezés értette meg velem, hogy valami egészen különleges madárbirodalmat rejt Fehértó, s ettől kezdve igyekeztem megmenteni, védetté nyilváníttatni a szikes-zsombékos tájat.

Ez a mentés, védetté nyilvánítás hosszú évekbe telt. Először a birkanyájak tarolását kellett megakadályozni, majd a vadászok puskáinak szaporá durranásai ellen kellett meghozatni a szigorú tilalmat. Végül is 1933-ban kapta meg Fehértó a rezervátumi rangot, s lényegében ettől kezdve szárnyalt fel híre is, együtt a földjéről útnak induló madarakkal.

— *Tulajdonképpen miért olyan különleges vidék ez a néhány száz holdnyi táj?*

— Azért, mert a madár- vonulások hátán fekszik. Ide még ellátogatnak azok a szárnyasok, amelyek a tőlünk délebbre fekvő *mediterrán* vidékeken ismertek, és éppígy szívélyes otthonra lelnék itt a már említett északi fajok is. Egyéb tájakhoz aligha hasonlítható átmeneti állomás Fehértó; sok-

Dr. Beretz Péter

Egy régi kirándulás a Fehértón. Dr. Beretz Péter mögött az időközben elhunyt „személye körüli miniszter”, Tóth János

sok szárnyas ritka találka-helye.

Az annyi évtizede fáradhatatlanul járt szikes-zsombékos madárország egyébként már nemcsak „élő”, de szakszerűen megörökített „holt” változatában is felelhető: dr. Beretz Péter ugyanis számlálhatatlanul sok madarat, s egyéb, a Fehértón honos állatot gyűjtött be, s ezeket egy dicsérnivalóan szép gesztussal a szegedi *Móra Ferenc Múzeumnak* adományozta. Az ő „kollektívájából”, s természetesen, lelkes közreműködésével készült az a híres — tíz éven át nyitvatartott — kiállítás, amely a négy évszak jegyében mutatta be Fehértó *külföldi* élővilágát.

A múzeumi anyag mellett természetesen még a *Károlyi utcai* otthonban is nagyon sok érdekes állat, s ugyan-csak számlálhatatlan *fényképfelvételek* őrzik a Szeged „feletti” tájat.

— *Madárfotóimra különösen büszke vagyok — mondja a tarka lapokat válogatva dr. Beretz Péter. — Annál is inkább, mert ebben a megörökítési módban tény-*

leg úttörő vagyok. Régi jó *Leica* gépemmel én kezdtem *madárportrékat* csinálni, s nem másért, mint azért, hogy inkább egy gépkattintással bizonyítsak, mint egy életet kioltó puskadörrentéssel. Ma is azt valom, hogy inkább tízszer vigyem hába a vadászfegyvert, mint-hogy egyszer is gyilkoljak vele...

Minden bizonnyal ez a korszerű szemlélet és nemes gondolkodás is indokolja, hogy lelkes hívei, tehetséges tanítványai mindig bőven voltak dr. Beretz Péternek. Vele kezdte taposni Fehértó sarát az a *dr. Homoki Nagy István* is, akiből később a természetfilmzés világhírű mestere lett — *Vadviszorság* című remeke éppen a Fehértót mutatja —, s éppígy sokat tanult tőle az a *dr. Keve András* is, aki ma egyike legnevesebb ornitológusainknak, s akivel...

— ... éppén most indulunk egy pár napos fehértói táborozásra — mondja nevetve dr. Beretz Péter. — Kint leszünk az őszi vidéken, figyeljük az érkező, búcsúzó madárvendégeket. Ennél szebb és számomra kedvesebb környezetben nem is ünnepelehetem meg a csütörtökön „esedékes” 75. születésnapomat.

E jeles dátum alkalmából mi is *erőt, jó egészséget* kívánunk a sokak által tisztelt és szeretett orvosnak, ornitológusnak, az értékes tanulmányok szerzőjének, több kitüntetés — köztük az *értekezési díj* — tulajdonosának, a *Munka-érdemrend* birtokosának —, s azt szeretnénk, ha gyűjteményének további gazdagodását, újabb tudományos eredményeket hoznának számára az elkövetkező évek.

Akác László

Autósok a pácban

Finoman talán így lehet nevezni azt, amire a Szent István téri autóbörze látogatói panaszkodnak. Nevükben írt levelet Mészáros András (Petőfi Sándor sugárút 21.), s azt kifogásolja, hogy a piactéren az utóbbi időben kibírhatalan bűz és szemét várja az eladókat és a vásárlókat. Mivel ebben valószínűleg nem az autók a hibásak, hanem a lovak, joggal kérdezi, miért hogy nekik kell ezt „élvezni”.

A városi tanács szolgáltató üzeme maga sincs megelégedve a piacok takarításával, amelyet a városgazdálkodási vállalatra bíztak. Havonta 12—20 ezer forintot fizetnek ki a két piac tisztántartására, mégis sok a panasz. Véleményük szerint azonban nem a lovak kocsik a hibásak abban, hogy felgyülemlik a szemét, hanem a bérmunkát végző vállalat, mert szinte mindig a szombatról ott maradt piszok háborítja fel az autóbörzére járókat. Javulást tehát csak az jelentene, ha a város többi tisztasági problémájával együtt ezt is megoldaná majd az új, kommunális vállalat.

Szaporodnak a zebrák

Több levélírónk, így például K. Z.-né is kifogásolja; egyes utakon elfeledkeznek a gyalogosok védelméről, nincsenek zebrák. Jó ideje már, hogy áthelyezték az újszegedi gyermekkorház bejáratát, de a zebrát nem, s így a nagy forgalmú úton illegálisan kell átkelniük az autóbüszmegállótól azoknak, akik a kórházba igyekeznek.

Az I. kerületi tanács építési és közlekedési osztályának tájékoztatása szerint jelenleg az a helyzet, hogy az Univerzál Ktsz.-nél megrendelték az Odesszai körút „zebrásítását” a Népkert sorától egészen a szegedi országútig. Így hamarosan csíkok kerülnek a gyerekkorház bejárata elé is. Az őszi folyamán a kerület egész területén megcsináltják egyébként a zebrákat, ott is, ahol eddig esetleg még nem volt, de szükség lenne rá. Így került szóba az is, hogy a Tanácsköztársaság útján is megoldják a gyalogos-átkelőhelyek problémáját.

Utcák gázügye

Özvegy vagy csak szalma? Ezt nem tudják a Szövő utcaiak. Nem kell persze rosszra gondolni, csupán azon töprengenek, hogy végleg özvegyen maradnak-e a sok spórolgatás árán beszerzett gázfűtőtestek, vagy csak néhány hónapot kell várni, amíg a szegedi Egyetértés Tsz befejezi a vezeték lerakását. A határidő ugyanis szeptember 15. volt, majd az újabb október 31. Még szerencse, hogy szép napos az idő, egyelőre ki lehet bírni fűtés nélkül is, de mi lesz a télen? Hiszen, úgy vették észre, nem halad a munka.

Dombovári László, a szegedi tsz melléküzemág-vezetője olyan választ adott,

amitől ősz ide, ősz oda, valamivel derűsebbé válhat a Szövő utcaiak kedve. Ha kicsit meg is késnek, november 15-re készen lesznek a Szövő, az Egressy Béni utca és a Közép fasor vezetékével. Az eddigi késedelmet az okozta, hogy a szövetkezet csupán a beszerelést vállalta, a földmunkákat társadalmi munkában kellett volna elvégezni. Ez nem sikerült, ahol ástak, ott sem a szabványnak megfelelően, így nem haladhatott a munka. Végül a DÉGÁZ fogadott kubikosokat, hogy lehessen használni is a fűtőtesteket, mielőtt az egyéves garancia lejár.

Meddig szöknek még?

Mármint a kutak, amelyekről egy régebbi Gyorsposta rovatunkban megírtuk, hogy október közepén befejezik az évi működésüket. Most több olvasónk érdeklődik, hogy mi kaptunk, vagy mi adunk téves információt, hiszen mindenki nagy öröme a szökőkutak még most, október végén is ontják sugaraikat?

Hadd válaszoljunk tréfásan: a „főbűnös” ezúttal az I. kerületi tanács rugalmassága volt. Bár az, hogy a szökőkutak idén tovább működnek, mint általában, bi-

zonyára többletkiadást jelent, a szegedi ünnepi programra való tekintettel és a hosszú vénasszonyok nyarat figyelembe véve, addig akarják a szökőkutakat üzemeltetni, amíg csak lehet. Az biztos, hogy a Móra parki és a Szechenyi téri legalább november 7-ig gyönyörködteti nézőit, de a többi sem áll le, ha csak hirtelen változás nem következik be az időjárásban. Csak dicsérni lehet ezt a nagyvonalúságot, azt is, hogy ugyanígy határoztak a kortárs székék további kinttartásáról is.

Fényár és cement

Z. V.-nek is feltűnt az amiről írásban és telefonon már sokan érdeklődtek, hogy miért nem folytatják a Szechenyi téren a megkezdett munkát a DÁV dolgozói; mikorra lesz meg a tervezett fényárvilágítás, amelyről lapunk is olyan sokat írt. Jogos a kérdés, hiszen a lámpákhoz szükséges kábeleket már lefektették, az óriás reflektorok is készek már.

Az I. kerületi tanácsot kapott információ szerint akár két hét alatt is elké-

szülhetne a DÁV a lámpák felállításával. Az egyetlen akadály, hogy arról az építési osztályt tájékoztatták, az, hogy nincs cementjük. Mintegy 300 mázsa 500-as cementre lenne szükségük, de ezt, mivel a cementhiány országos probléma, nem tudják beszerezni. Amennyiben ez valamiféleképpen sikerülne, akkor még a kemény fagyok beállta előtt kigyulhatnának az új lámpák a téren.

Biztosítani kell a zavartalan fogászati ellátás anyagait

Az Egészségügyi Minisztérium megállapította, hogy több rendelőintézetben a felnőtt- és a gyermekfogászati rendelők anyagszükségletét még mindig a néhány évvel ezelőtt érvényes normák alapján tervezik, holott egy múlt évi rendelkezés értelmében a normák megszüntek és a tervezésben a tényleges szükségleteket kell figyelembe venni. Ennek a hibás tervezésnek a következménye azután, hogy ha a korona- és hidmunkákra, valamint a fogszabályozásra előirányzott fedezet kimerül, az intézet különféle jelzésekkel igyekszik rábírní a fogorvosokat ezeknek a munkáknak a csökkentésére. Ez semmiképp sem szolgálja a betegek érdekét.

Ez az eljárás helytelen, hangsúlyozza a minisztérium közleménye. A költségvetést mindenkor a tényleges szükséglet figyelembevételével kell megtervezni.

Minden héten csütörtökön

disznótörős vacsora

a Móra Ferenc Mgtsz ET-TERMÉBEN. Termelői borok, ízletes ételek.

Rigoletto-felújítás

„Valósággal letépett benünket az újdonság, a zenének, a stílusnak, az egyes számok megformálásának újszerűsége... ez a zenekar beszél, sír, átönti a zenvedélyt a hallgatóba”. Ezekkel a szavakkal lelkesedett a Gazetta di Venezia Verdi operájának 1851. március 11-i velencei ősbemutatójáról. S ha azóta több mint évszázadnyira haladt el a zenetörténet, s ha az akkori újszerűség fogalma a ma embe-rének már klasszikus kövületnek tetszik, ugyanazzal a gyönyörűséggel hallgatjuk a Rigoletto csodálatos muzsikáját. Nincs operaház a világon, melynek ne tartozna gyakori repertoár-darabjai közé: a Szegedi Nemzeti Színház operatársulata is — kedd este — vele nyitotta idei évadját.

Az előadás lényegében az évekkel korábbi premier felújítása volt. A rendezés maradt, csupán a kisebb szerepekben mutatkoztak be néhányan, és persze a Szalatsy István vezette zenekar is először játszott operát új, „szimfonikus minőségben”. S bár erre az együttesre az eddigi operaelőadásoknál sem lehetett panasz, hangzáskultúrája most patinásabbnak, teltebbnek, kiegyensúlyozottabbnak tűnt. Berdál Valéria Gilda szerepének azt a kislányos romantikát adta vissza, amitől más szopránok nem ritkán megfosztják — jöllehet nála ez alkati kérdés. Legtalálhatóbban így jellemezhetnénk: könnyen és nagyon szépen énekel. Gyimesi Kálmán Rigoletto-jában már a korábbi (ak-

kor még kiforrottabb) szerepformáláskor érezni lehetett: benne van a nagy alakítás minden ígérete. Kedd este ehhez a csúcshoz nagyon közel jutott. Hasonlóképpen Réti Csaba hercege, mely érett, hangilag fényes, tiszta produkció volt. Réti nyílt tenorját lehet szeretni és nem szeretni — annyi viszont bizonyos, ilyen viszonyban még sok kellemes estét szerez a szegedi operabarátoknak. Halmi László Monteroneja kellően súlyos, Unger Ibolya Giovannája egyelőre nem tudott feloldódni a premier lámpalázától. Sinkó György basszusa különösen a mély regiszterekben meggyőző, s említést érdemel a fegyelméletten, így hatáson éneklő kórus is.

N. L.

Szeged szobrai

TISZA LAJOS

Tisza Lajos (1833—1898)

(80.) Szeged árvíz utáni újjáépítésének volt kormánybiztosa a konzervatív politikus Tisza Lajos. Kétszeres életnagyságú bronzszobrát Fadrus János után Szevási Antal fejezte be. A Szechenyi téren álló szobornak különösen a mellékalakjai sikerültek szépre.

CSÜTÖRTÖK, 1969. OKTÓBER 23.

DELMAGYARORSZÁG 5